

Nr 39.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till ändring i 1947 års allmänna tjänstepensionsreglemente, m. m.

I en den 1 april 1949 dagtecknad proposition nr 193, som hänvisats till bankoutskottets förberedande handläggning, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att *dels* godkänna vid propositionen fogade förslag till kungörelser 1) om ändring i 1947 års allmänna tjänstepensionsreglemente den 30 juni 1947 (nr 416), 2) om ändrad lydelse av 1 § 2 mom. 1947 års allmänna familjepensionsreglemente den 30 juni 1947 (nr 417), 3) om ändring i 1947 års tjänstepensionsreglemente för de högre kommunala skolorna den 30 juni 1947 (nr 418), 4) om ändrad lydelse av 1 § 1 mom. 1947 års familjepensionsreglemente för de högre kommunala skolorna den 30 juni 1947 (nr 419), 5) om ändring i 1947 års tjänstepensionsreglemente för folkskolan den 30 juni 1947 (nr 420), 6) om ändrad lydelse av 1 § 1947 års familjepensionsreglemente för folkskolan den 30 juni 1947 (nr 421) och 7) om ändring i 1947 års tjänstepensionsreglemente för arbetare den 30 juni 1947 (nr 422), *dels ock* bemyndiga Kungl. Maj:t att, i huvudsaklig överensstämmelse med vad i propositionen anförts, förordna angående viss omreglering av pensionsförhållandena enligt av Kungl. Maj:t och riksdagen antagna tjänste- och familjepensionsbestämmelser.

Beträffande motiveringen för ifrågavarande förslag får utskottet, i den mån ej redogörelse härför lämnas i det följande, hänvisa till propositionen.

I propositionen föreslås upphävande av de bestämmelser i pensionsreglementena för statstjänstemän m. fl., enligt vilka ämbetsstraff samt skiljande från anställningen i administrativ ordning på grund av fel eller försummelse föranleda till att vederbörande ej må åtnjuta pension, ehuru förutsättningar därför eljest föreligga, och till att han endast blir berättigad uppbära en reducerad livränta. Vidare föreslås, att redan uppkomna verkningar av diskvalifikationsbestämmelserna skola för framtiden undanröjas.

Genom bestämmelser i 1947 års allmänna tjänstepensionsreglemente ha betydelsefulla verkningar i *tjänstepensionshänseende* knutits till att tjänsteman blivit dömd till avsättning eller till följd av tjänstefel skild från befattning i statens tjänst eller från annan befattning, som är förenad med tjänste-

pensionsrätt, eller till att han blivit för förbrytelse i tidigare innehavd tjänst av sådant slag dömd, i stället för till avsättning, till straff enligt 2 kap. 17 § strafflagen.

Lagakraftgående beslut av dylik innebörd medför, att tjänstemannen ej må komma i åtnjutande av pension, att honom redan beviljad pension upphör att utgå från och med månaden näst efter den, under vilken beslutet vunnit laga kraft, att tjänstemannen är berättigad att komma i åtnjutande av tjänstelivränta under de förutsättningar och från den tidpunkt, som framgå av de angående dylik förmån i allmänhet gällande bestämmelserna samt att tjänstelivräntan endast utgör en tredjedel av det belopp, varmed livräntan i annat fall skolat utgå, med rätt likväl för Kungl. Maj:t att tillerkänna vederbörande större del, dock ej mera än två tredjedelar.

Vad angår suspension stadgas i pensionsreglementet, att den, som dömts till mistning på viss tid av innehavd tjänst, icke må åtnjuta pension för tjänsten före utgången av nämnda tid.

Bestämmelser av nu angiven innebörd finnas meddelade jämväl i 1947 års tjänstepensionsreglemente för de högre kommunala skolorna och i 1947 års tjänstepensionsreglemente för folkskolan. I viss mån motsvarande bestämmelser återfinnas även i 1947 års tjänstepensionsreglemente för arbetare; dessa bestämmelser avse det fall att arbetare blivit till följd av fel eller försummelse skild från anställning i statens tjänst eller från annan anställning, som är förenad med tjänstepensionsrätt. Anmärkas må, att i gällande reglemente för statens pensionsanstalt icke ha intagits några föreskrifter i här berörda ämne.

Enligt de år 1947 utfärdade familjepensionsreglementena för statstjänstemän m. fl. utgår familjepension eller familjelivränta till de efterlevande, alltefter det vederbörande ägde rätt att åtnjuta tjänstepension, respektive saknade sådan rätt. Avsättning eller därmed i tjänstepensionshänseende likställt förhållande är därför av väsentlig betydelse jämväl i *familjepensionshänseende*.

I propositionen erinras om att frågan, huruvida ämbetsstraff och skiljande i administrativ ordning från tjänsten i fortsättningen böra, på sätt hittills varit fallet, medföra särskilda diskvalificerande verkningar i pensionshänseende för statstjänstemän m. fl. och deras efterlevande eller om en ändring härvidlag bör ske, tillhör det problemkomplex, som brukar betecknas som pensionsrättens oantastbarhet. Detta problemkomplex torde komma att bli föremål för utredning inom den närmaste framtiden. Ehuru det med hänsyn till den nu föreliggande frågans samband med det mera vittutseende spörsmålet om pensionsrättens oantastbarhet kunnat ligga nära till hands att tillsvidare låta anstå med ställningstagandet till förstnämnda fråga, har densamma likväl ansetts böra redan nu upptagas till prövning. Ett särskilt skäl härför har ansetts vara, att den fr. o. m. den 1 januari 1949 ändrade gränsdragningen i straffrättsligt hänseende mellan ämbetsbrott och allmänna brott givit förevarande pensionsbestämmelser ett ändrat sakinnehåll.

I propositionen har mot bakgrunden av den historiska utvecklingen på ifrågavarande område redogjorts för de skäl, som ansetts tala för ett upphävande *dels* av de bestämmelser, enligt vilka tjänstelivränta, då sådan skall utgå, reduceras för den, som avsatts eller på grund av tjänstefel entledigats i administrativ ordning eller som i stället för till avsättning dömts till straff enligt 2 kap. 17 § strafflagen, *dels ock* av bestämmelserna om pensions ersättande med livränta. Redogörelsen i fråga återfinnes å s. 15 o. f. i propositionen. Det har ansetts naturligt, att ändringarna genomföras med verkan räknat fr. o. m. den 1 januari 1949, då strafflagsändringarna trädde i kraft. I enlighet med det anförda ha inom finansdepartementet upprättats förslag till kungörelser om ändring i vederbörliga nu gällande tjänste- och familjepensionsreglementen, vilka förslag bilagts propositionen.

Förutom de nu angivna åtgärderna föreslås i propositionen (s. 20), att jämväl innehållet i tidigare utfärdade pensionsförfattningar ändras i och för undanröjande, såvitt angår tid efter 1948 års utgång, av tidigare redan uppkomna särskilda verkningar i tjänste- och familjepensionshänseende. I detta syfte hemställs i propositionen om bemyndigande för Kungl. Maj:t att förordna om erforderlig omreglering i förevarande avseende av pensionsförhållandena enligt av Kungl. Maj:t och riksdagen tidigare antagna pensionsbestämmelser.

Utskottet. Vid den granskning utskottet ägnat det föreliggande förslaget har utskottet funnit sig kunna ansluta sig till detsamma. Utskottet delar sålunda den i propositionen uttalade uppfattningen, att de pensionsbestämmelser, enligt vilka ämbetsstraff samt skiljande från tjänsten i administrativ väg på grund av fel eller försummelse i tjänsten leda till att vederbörande endast blir berättigad till reducerad livränta, i olika avseenden stå i strid mot gängse straffrättslig uppfattning. Det framstår därför enligt utskottets mening som naturligt att, sedan strafflagen den 1 januari 1949 undergått betydande ändringar i fråga om ämbetsbrott och ämbetsstraff, med verkan från samma tidpunkt upphäva dessa bestämmelser, vilka delvis utgöra en kvarleva från äldre tider och icke stå i överensstämmelse med moderna principer om pensionsrättens oantastbarhet. Jämväl i vad rör av Kungl. Maj:t förordade åtgärder för eliminerande för framtiden av tidigare redan uppkomna särskilda verkningar i tjänste- och familjepensionshänseende finner sig utskottet kunna biträda förslaget.

Åberopande det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts förevarande proposition.

Stockholm den 10 maj 1949.

På bankoutskottets vägnar:

ÅKE WIBERG.

Närvarande:

från första kammaren: herrar Sundvik, Leander, Lundqvist*, Näsgård*, Fahlander, Petersson i Karlskrona*, Andersson i Tidaholm och Johannesson*;

från andra kammaren: herrar Wiberg, Andersson i Munkaljungby, Fröderberg*, Persson i Norrby, Schmidt, Svensson i Alingsås, fru Humla och herr Johansson i Kalmar.

* Ej närvarande vid justeringen.
